

Lucian Bâgiu

NELINIȘTI. DRAMĂ A FIINȚEI

– prima parte –

Personajele:

Bătrânul (Moș Gheorghe)

Tânăra (Măriuca)

Femeia (Ana)

Tânărul (Sihastrul)

Locotenent-colonelul Drăgoi, doamna Drăgoi, spectatorul înfometat, publicul

Odinioară, într-un tărâm de cumpănă.

Preludiu

Pe măsură ce spectatorii își ocupă locurile în sală, privirilor le este expus un tablou ce se vrea a sugera o încremănare de piatră. Un ceaun înnegrit de o îndelungată folosință apare suspendat între două țepușe deasupra unui morman de lemne subțiri (sălcii pe cât posibil) pe jumătate carbonizate. Pe întreg peretele opus auditoriului sunt înșirate năvoade, plase de pescuit, unele strânse neglijent, altele desfășurate cu grijă, în general putând lăsa impresia de lucru vechi, uzat. În partea dreaptă (d.p.d.v. al sălii), se găsește dispusă în diagonală (înspre peretele de fundal) o lavită deosebit de joasă, posibil chiar o saltea rudimentară, murdară, denivelată în partea centrală, deasupra în dezordine o pânză groasă și soioasă. Nici o pernă. În partea stângă o măsuță joasă, cât se poate de nefinisată, lemn brut, însă cu tăblia arsă, crestată. În chiar mijlocul suprafeței sale rotunde e împlântat puternic un cutit imens. În jurul său sunt dispuse în dezordine o farfurie de lemn în care se mai găsește osatura unui pește întreg, de mărime considerabilă, o cană de lut (posibil o ulcică) mai mare, fără motive pictate sau încrustate, răsturnată cu fundul în sus. O căpătâna neînchepută de usturoi și câțiva căței de usturoi pe lângă farfurie. Totodată o jumătate uscată de ardei iute. În fine, un cârpător pe care se mai disting firimituri și cocoloașe de mămăligă; o ață albă alături, perfect întinsă. În jurul mesei doi butuci de lemn, substituind scaunele. Un scăunel cu trei picioare în fața ceaunului. Pe ceaun așezată o lingură de lemn.

În partea dreaptă față un topor și o pereche de cizme de cauciuc înalte, largi. În partea stângă spate două vâsle, una dintre ele ruptă la jumătate, partea lată lipsind. Pe cea întreagă, pornind din partea superioară sunt marcate vizibil un șir de linii negre, însemne a ceva, în număr de unsprezece.

O **Biblie** este introdusă de-abia acum de un tânăr ce va reveni pe parcurs sub diferite ipostaze în scenă. Acesta trebuie să lase impresia că repară o omisie a recuzitei (apare grăbit și dispăre în fugă). **Biblia** va fi deschisă și așezată cu filele pe podea chiar lângă lavită.

Cartea trebuie neapărat să lase impresia unei lucrări foarte vechi și foarte răsfoite. Pe copertă sunt scrise câteva slove în chirilică.

Totul este întrevăzut în semiîntineric.

Scena 1

Bătrânul (Moș Gheorghe), ulterior tânăra (Măriuca)

Pe măsură ce răzbat cele trei bătăi de gong, vizibilitatea se mărește constant, până la a sugera o încăpere slab luminată de către înserare. Ultima bătaie a gongului este urmată de o tăcere prelungită, după care se aude zgomotul apei clipocind la mal și târșăitul unei lotci trase pe uscat. Apoi, cu tălpile târâte neglijent, își face apariția un bătrân, cu părul încăruntit, neras de zile întregi; este îmbrăcat cu pantaloni largi din pânză ușoară, desculț; cămașa cu mânecile suflecate, pieptul dezgolit. Cămașa îi atârână în parte în afara pantalonilor, sugerează o haină țărănească. Pe cap o pălărie ponosită. Nici un nasture. Bărbatul poartă gârbovit două vâsle, privind absent în podea.

Când ajunge în dreptul ceaunului se oprește și praf de câteva clipe rămâne neclintit. Acum pare că în sfârșit tabloul e complet, totul nemișcat. Apoi omul oftează prelung, își șterge o lacrimă cu mâneca hainei și se întoarce cu privirile pierdute spre vâsla însemnată. După ce o scrutează stăruitor, se îndreaptă către ea, numără rar (fără să rostească nimic) liniile până la 11. Se oprește cu degetul pe ultima linie. Așează încet vâslele de pe umăr lângă celelalte. Mai privește o dată la vâsla însemnată, apoi la cea ruptă.

*Întorcându-se, cuprinde cu privirea odaia, zâmbeste trist; poposește asupra mesei. Se așează pe unul dintre butuci, în profil față de public, pune mâna pe un cătel de usturoi pe care-l desface cu unghiile sale mari, după care ia o bucată de mămăligă și introduce bucatele în gură. Mestecă mecanic, mâinile împreunate pe masă. Înghite și fixează stăruitor ulcica răsturnată. Își face semnul crucii, se ridică și se îndreaptă către pat. Aici îngenunchează în fața **Bibliei** și-și spune în surdină rugăciunea. Deși nu se distinge nici un sunet, mișcările buzelor reconstituie **Tatăl nostru**. La sfârșit își face de trei ori cruce, larg, privește **Biblia**, oftează și se așează în pat pe partea stângă, mâna sub cap, cu spatele la odaie și la public. Nu s-a învelit.*

Lumina se diminuează pe măsură ce bătrânul începe să respire rar, regulat, adânc. În timpul somnului, vreme de vreo două minute, pe fundal se aude zgomot de păsări de baltă, clipocitul valurilor, vântul vâjâind lugubru, ploaie torențială, tunet, furtună. Bătrânul tresare puternic, cu



Achille et Chiron

mâna dreaptă alungă pe cineva, bâjbâie după ceva până când simte Biblia. Atunci se liniștește, zgomotul încetează, respirația îi revine la normal, iar lumina crește până la a sugera ziua-n amiaza mare.

Acum de afară se aude iar clipocitul apei, o barcă trăgând pe uscat și vocea unei fete strigând din toate puterile ei cu mare, mare bucurie, în timp ce năvălește în încăpere:

TÂNĂRA: – Moș Gheorghe ! Moș Gheorghe ! Ai venit ! Moș Gheorghe ! Ce bine că ai venit !

Bătrânul nu reacționează în nici un fel, doarme profund. Atunci fața senină a fetei se preschimbă în întristare. Privește la Biblie, la vâsla însemnată, la ceaun, la masă și, întristată, se ghemuiește lângă bătrân, pe podea, cu capul pe laviță, îngândurată. După un scurt moment, se întinde și-i sărută mâna de pe Biblie. Moșul tresare, deschide ochii și, zărind-o pe fată, surâde, ochii fiindu-i luminați. Ridică mâna de pe Biblie și mângâie creștetul copilei.

MOȘ GHEORGHE: – Draga moșului, dacă nu erai tu, nu mă mai întorceam.

Tânăra, adolescentă, dar cu două cozi împletite, descultă și cu o cămașă lungă sub care îi tresaltă sânii, surâde cu dragoste:

TÂNĂRA: – Mămuca nu m-o lăsat să vin asară că s-adunaseră nouri dinspre pustie și gândi că om cu minte întregă nu pornește la drum pe ape când cerurile se întunecă. Da io tot așa fi venit chiar și cu urâtul în văzduh, că am venit să te aștept de fiecare dată sara, de când te-ai dus iar în păpuriș. Numai că mămuca mi-a luat lopoțile de n-am putut răzbate cu podul palmei în contra firii apelor. Moș Gheorghe, l-ai găsit ?

Bătrânul stăruie fix asupra fetei, zâmbetul pierindu-i. O expresie severă, de adâncă durere purtată cu hotărâre, brăzdează mimica feței îmbătrânite de vreme și vremuri. Apoi moșul o mângâie din nou, cu gesturi rare, zâmbeste

trist, se ridică de pe laviță și se întinde din toți rărunchii gemând de durere și plăcere, fața strângându-i-se în cute. Apoi deschide ochii mari și plescăind cu poftă:

MOȘ GHEORGHE: – Măriuco, știi că mi-e o foame de aș înfuleca toate lighioanele bălții cu solzi cu tot!

MĂRIUCA: – Văleleu, și borșul meu stă în lotcă singurel de i s-o fi urât cu viața ! Moș Gheorghe, ce să facem noi cu el ?

MOȘ GHEORGHE (zâmbind în colțul buzelor): – De, știu și eu. Să poftim un drumet să se ospăteze; o zice bogdaproste, că prin pustietățile aiestea mergi de la răsărit până-n sară fără a afla borș așa gustos ca al Măriucăi !

MĂRIUCA (zâmbind cu bucurie): – Moș Gheorghe, de n-ai ști că borșul meu îi ăi mai pe placul călătorului înfometat că altul n-ar afla ioc să se prefacă-n Sfânta Vineri... Ei, ce spui, curmăm urâtul singurătății bietului borș și-i aflăm un loc mai bun de adăpost ?

MOȘ GHEORGHE (parcă lăsându-se greu convins): – Păi, dacă-i vorba de o faptă creștinească, eu mă prind a-i închina rugăciunea cea de pe urmă și a-l încredința străfundurilor unui pântec ce sunt sigur că l-ar primi cu multă înțelegere... Adă-l încoace. Eu pregătesc masa. Mi-e teamă că focu-i stins și doar la maica ta om afla scânteie ...

MĂRIUCA (sărind cu însuflețire): – Odată-s înapoi, Moș Gheorghe ! Iar focu' – lasă-l în plata Domnului, că am avut eu grijă de toate !

Măriuca dispăre în fugă din cadru, lateral stânga. Moșul o urmărește zâmbind, apoi se mobilizează, bătându-si palmele, și se ocupă de masă. Ia farfuria și aruncă în grămăjoara de lemne carbonizate scheletul de peste. Apucă lingura de pe ceaun și așează tacticos vesela de lemn pe masă. Adună pe cârpător resturile de la usturoi, firimiturile de mămăligă și le alocă aceiași destinație menajeră. Așează cârpătorul alături de ața albă perfect întinsă. Privește nedumerit ca și cum ar lipsi ceva, apoi, luminându-se, se întoarce la ceaun, din care scoate un castronel și o lingură mai mică, ambele frumos pictate sau crestate. Se așează lângă ale sale, în dreptul celuilalt butuc, astfel încât el va sta cu fața către public (și oarecum cu spatele către presupusa intrare), iar Măriuca în profil. La sfârșit se așează pe butuc cu mâinile împreunate, surâzând. Ulcica și cuțitul au fost ignorate tot timpul.

Scena 2

Moș Gheorghe, femeia (Ana), Măriuca

Dinspre intrarea ghicită a odăii își face apariția în liniște o femeie la vreo 50 de ani (nu mai mult) în port țărănesc, simplu și sobru. Părul încă neîncărunțit îi este prins în năframă neagră. Întreaga sa ținută caută a lăsa impresia unei dureri însușite cu demnitate. Femeia poartă o oală mare, legată la toarte. Alături, smerită, cu capul în pământ și aruncând priviri sfioase, vinovate, Măriuca poartă un cârpător cu ceva rotund acoperit de un șervet alb, curat.

Femeia aruncă o privire amplă și rapidă asupra întregii odăi, dă din cap cu cunoștință a lucrurilor și se îndreptă direct către masă. Bătrânul nu a putut să le observe deloc.

FEMEIA: – Să te aibă Dumnezeu în paza sa, Gheorghe. Ia de-aici că ți-o fi foame.

Moș Gheorghe (tresărind) privește atent femeia de jos în sus. Ochii lor se întâlnesc. Ea îl țintuiește scrutător, el parcă oarecum stingherit, prins pe picior gresit. Moș Gheorghe lasă capul fără a zice nimic. Femeia pregătește masa.

FEMEIA: – Ei, hai și tu, fată, nu mai sta acolo, ce aștepti, să sară pește din baltă să-ți fure măcălișă din dește? Hai aici, n-are a face c-ai plecat de-acasă. Te-am urmărit în fiecare zi să-ți aib de grijă. Acum hai, că totul s-a sfârșit.

MOȘ GHEORGHE (cu sfârșeală în glas, chinuit): – Nu s-o sfârșit nimic și nu s-o sfârși până oi închide eu ochii. Asta, pentru voi. Eu cu mine om căuta și mai apoi a ne înțelege unul cu altul și a o scoate la bun liman. (Privind-o fix, hotărât, pe femeie): – Așa să știi, Ană!

FEMEIA: – Nu ți-ar ajuta ție Al de sus! Nu-l lași să se hodine în pace de-atât amar de vreme (arată înspre vâsla însemnată). Și tot scormoni adâncurile firii dimprejur... Ori ce vrei, omule? Nu mai e! S-a dus, nu-nțelegi?

MOȘ GHEORGHE: – Socoteala mea e cu altul. Adâncul firii să-mi facă dreptate. S-atuncea ne-om hodini, fiecare pe unde o apuca. Măriuca, adă măcălișă încoa!

Măriuca, tresărind, se supune repede, parcă, ieșind dintr-o îndelungată tensiune internă. Pune cărpătorul pe masă, desface ștergarul și-l frământă în mână, nehotărât. Moș Gheorghe își implântă lingura lui mare în măcălișă, ia câte o porție și o pune în cele două farfurii. Apoi se uită nedumerit la farfuriile, la cele două femei și:

MOȘ GHEORGHE: – Io oi mânca din strachină. Aide, că ne-apucă viersul de sară al bătlanului, oameni buni.

În timp ce scena se cufundă rapid într-un întuneric desăvârșit, spectatorii mai pot observa semnul crucii făcut de Ana, pe Măriuca îndreptându-se spre scaunelul de la ceaun și pe Moș Gheorghe începând a destupa strachina cu borș.

Scena 3

Tânărul (regizorul secund), locotenent-colonelul Drăgoi, doamna Drăgoi, un spectator înfometat; publicul

În timp ce cortina cade, pe scenă își face apariția un bărbat din public, purtând pantaloni, cămașă etc. Nimic neobișnuit în înfățișarea sa. Este același tânăr care inițial adusese Biblia pe scenă. Ca semn distinctiv ar putea purta ochelari sub toate ipostazele pe care le interpretează. Ridicând mâinile, o lumină îl fixează; se adresează publicului.

TÂNĂRUL: – Vă rog să nu vă ridicați de pe scaune. Eu sunt regizorul secund al acestei piese. Regizorul prim s-a gândit că, în timp ce oamenii vor servi masa, ar fi mai bine să nu îi deranjăm cu priviri indiscrete. Observ că dumneavoastră, domnule, vă e chiar foame. Puteti pofti în culise, vi se va servi ceea ce mai rămâne de la Moș Gheorghe. Să știți că este o favoare. Eu unul nu am putut emite această pretenție întrucât trebuie să vă vorbesc preț de câteva minute. Așadar v-ați putut familiariza cu atmosfera acestei povești. Noi ne străduim de câteva luni să punem cap la cap indicațiile autorului, dar mă recunosc învins: autorul piesei indica fierberea borșului în ceaunul de pe scenă. Din păcate nu am putut

obține nicidecum avizul pompierilor militari ai municipiului dumneavoastră. Degeaba le-am explicat că acțiunea se petrece în tărâmul nemărginit al apelor și că oricând Măriuca ar putea stinge ușor orice flacăra mai jucăușă; locotenent-colonelul Drăgoi nu a vrut să înțeleagă; faptul că scena e fabricată din lemn a avut întâietate, prin urmare regizorul prim a fost nevoit să cedeze, deși vă pot spune că după ce a fumat, pe scenă, douăzeci de țigări în trei ore. Așa că am rugat-o pe Măriuca să gătească la mămuca ei – la acest capitol locotenent-colonelul Drăgoi nu a avut nimic de obiectat, a cerut doar ingredientele pentru nevas-ta sa, doamna Drăgoi. Se spune că a rămas felul statomic în fiecare joi după-amiază când se întoarce de la serviciu. Domnul Drăgoi e în public și vă poate confirma el însuși.

Din public se ridică în picioare un bărbat mustăcios în haină militară și-si scoate reverentios chipiul către regizorul secund, înclinându-se. Lângă el o doamnă își ascunde fața în mâini, răsând înfundat.

TÂNĂRUL: – Mulțumesc, domnule locotenent-colonel. Sper că guvernul va aloca sume îndestulătoare armatei și în acest an. Nouă ne-a promis că ne vor onora salariile până la sfârșitul stagiunii. Pentru stagiunea precedentă, desigur. Dacă piesa va avea succes, bine-înțeles. Ei, dar cred că Ana, Măriuca și Moș Gheorghe vor fi clătit vasele. Să revin, doamnelor, domnișoarelor și domnilor. (Aruncând o privire prin cortină în interior). Da, totul e pregătit. Mă scuzați, trebuie să-l servesc pe domnul cu porția de borș promisă. La revedere și Domnul să ne ajute, oameni buni.

Regizorul secund părăsește sala împreună cu un tânăr ce se freacă sugestiv pe burtă. Cortina se ridică.



Bacchus

NELINIȘTI

– partea a II-a –

Scena 4

Moș Gheorghe, Ana, Măriuca

La ridicarea cortinei noua dispunere a elementelor pe scenă ar fi următoarea: Moș Gheorghe sade pe un butuc lângă ceaun (lateral stânga d.p.d.v. al publicului). În gură îi atârnă o lulea rudimentară, fumegândă. În mâna dreaptă ține ulcica de pe masă, lângă el aflându-se o damigeană cu cep de lemn acoperită de jur împrejur în împletitura de răchită. Mâna dreaptă e proptită de genunchi. Cea stângă idem, dar cu cotul, pumnul sprijinindu-i bărbia. Pare a fi gânditorul primitiv, original.

Pe masă vasele sunt spălate și orânduite cu grijă. Mai lipsește castronul frumos încrustat. Măriuca nu se află în odaie. Ana, în dreptul lavetei, orânduiește și deretică așternuturi curate. Cele murdare sunt maldăr pe jos. Ana cântă în surdină o doină de dor.

Moș Gheorghe (*pufăind*): – Tu, Ană, da mândre mai erau vremurile odată. Râdeai către baltă și balta-și încretea undele surâzându-ți. Îți plimbai ochii peste păpuriș și el se unduia dându-ți binețe. Acum vremurile-s rele, Ană. Îmi vine să mă lupt cu balta numai să alung urâtul din fire.

Ana (*oprindu-se din cântat și bufnind o pernă*): – Mă Gheorghe, tu te-ai scrântit de tot. Vremurile-s neschimbate omule, dar firea ta lăuntrică s-a mohorât și s-a înrăit de-ți vine să tulburi rosturile firii. Întreab-o pe Măriuca, de nu ți-o zâce o sumedenie de povesti grăite ei de mlădierea stufului în înserare. Totul devine cu vârsta, măi Gheorghe. Ori tu nu pricepi că nu mai ești ăl de-ai fost odată ?

Măriuca (*intrând veselă, sprintenă, cozile și sânii tresăltându-i în voie*): – Mămucă, io am terminat. (*Așează castronul cu fundu-n sus peste farfurie, pe masă. Se mai preling firisoare de apă curată*). – Moș Gheorghe, m-am aplecat cătră baltă – și ce să vezi? Păpurisul îmi zice că-nspre nada florilor s-ar afla niscai busuioacă. Știi ce mă gândii io? Ce-ar fi să-ți culeg olecută să-ți pun sub pernă pentru la noapte, să-ți miroasă frumos la căpătâi și să visezi cu Dumnezeu?

Moș Gheorghe (*zâmbind își scoate luleaua cu mâna liberă*): – Te-oi visa atunci pe tine, Măriuca. Du-te, du-te cu Domnul. Da să știi că păpurisului io i-am zis unde se află busuioacă. Și eu am fost ca tine, odată, fata mosului.

Măriuca (*pe genunchii săi, mângâindu-i țepile de față*): – Moș Gheorghe, tare ești tu bun. De ce nu te faci frumos ca un sfânt, moșule ? Ia leapădă matale urăciunile ieste de țapi !

Moș Gheorghe (*cercetându-și fața cu mâna*): – Ca un

sfânt nu se poate, Măriuca. Da ca un sfetnic de taină, trebuie să mă îngrijesc pentru zâna mea. Așa să fie.

Măriuca (*iesind veselă*): – Mă-ntorc de-ndată, mămucă!

Ana (*care în acest timp termină de aranjat lavita, dând din cap cu înțeles la vorbele celor doi*): – Măi Gheorghe, l-ai găsit? (*Figura ei e aspră*.)

Moș Gheorghe (*incrutându-se, pufăie puternic*): – Pe el, nu. Am auzit însă toaca iară. Da chitul îl aflai. (*Varsă pe podea o picătură de vin roșu și închinând aiurea*): – Să se hodine în pace că de-acum s-a sfârșit. (*Bea cu sete*).

Ana (*făcându-și cruce mare, își împreună palmele, ridicând ochii spre cer*): – Slavă Domnului, ți-a venit mintea înapoi acasă! Poate și sufletul băiatului să se hodine în legea cea sfântă. (*Pioasă*). Cred în unul Dumnezeu...

Moș Gheorghe (*întrerupându-o scurt*): – Aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie. Amin. Lasă-L, Ană, pe Dumnezeu cu ale Sale, că o fi având destule omul pe cap fără să-L mai cicălești și tu. Și-apoi n-are a face El cu treaba asta. Chitul nu-i zămislit de El și nici n-o să se hodine în pacea dumnezeiască.

Ana (*consternată*): – Măi Gheorghe, tu ce vrei să spui?

Moș Gheorghe (*scuturându-și pipa sub ceaun și ciocănind-o încet de peretele său*): – Spun că am răpus fiara, Ană. Asta spun. (*Scoate cepul și dă să-și toarne din damigeană*).

Ana (*indignată, cu gestică apostrofându-l*): – De nu te-ar auzi fata asta că ar crede toate bazaconiile ce i le spui. De când cu nebunia ta o-nceput și ea să caute prin trestii și sălcii sălaşul toacei și al chitului ce ți se năzare.

Moș Gheorghe (*oprindu-și gestul cu damigeana. Cu pipa în mână*): – Adică ce vrei să spui, Ană ? Ori crezi că mie-mi e a vorbă necurată la ceas de taină?

Ana (*înfruntându-l*): – Închipuirea îți întunecă marginile firii, Gheorghe. Asta vreau să-ți spun. Și e păcat, căci fiecare își are rostul său în netărmurirea dimprejur. Iar tu ți l-ai pierdut pe-al tău, Gheorghe, și altul nu îți poți afla că nu îți e sortit să-l aibi. Atât am eu să spun. (*Femeia își termină vorba cu mâinile în șolduri*).

Moș Gheorghe (*neglijând damigeana și ulcica, făcându-și de lucru cu pipa, absent, privește aiurea și rostește rar*): – Ană, io văd că tu nu poci a mă crede pă mine. Da eu tot ce spui, apă' spui cu bună credință. Că de când fu să fie cum o fost, io nu mai am pace și tot umblu și mă tot zbat să fac dreptate.

Ana: – Apăi vezi, aici greșești, Gheorghe. Dreptatea o va face de bună seamă la ceasul hotărât Ăl de sus că numai lui I se cuvine a le statornici pe toate și pe toți. Ori

tu vrei să faci altă faptă, ori mai rău, vrei să faci cu mâna ta ce nu ți se cuvine și ce nici n-ar trebui cu gândul să-ndrăznești.

Moș Gheorghe (*întorcându-și privirea spre femeie*): – Să fie Ană cum zăci tu. Însă oricum o fi, vezi că eu tocmai ce-am răpus fiara din nețărnică – împrejurare-a firii. Că oi fi făcut-o după învrednicirea mea ori că mi-o fi îndreptat voința altul de deasupra mea, nu-mi pasă. Eu atâta știu: chitul e mort și dreptatea e-nfăptuită după legea nescrisă a rosturilor firești. (*Ridicându-se de pe butuc*). Și cu asta gata Ană, că la vorba lungă fapta-i puțină. Io mă duc la baltă să mă primenesc (*mângâindu-și obrații*): – Unde mi-oi fi pus lama?

Ana (*adunând rufăria murdară de pe jos*): – Aidă că ți-am adus io una, e-n lotcă. Măi Gheorghe, ar trebui să-mi dai și cămașa să ți-o primenesc oleacă. Vine Sfânta sărbătoare a-nvierii și nu se cuvine a te arăta astfel în lume.

Moș Gheorghe (*ieșind alături de Ană, îi pune mâna pe umăr*): – Ce-i pasă lumii și Domnului ei de haina ce o port eu?

Ana (*îi dă jos mâna de umăr*): – Uite că-i pasă, Gheorghe, îi pasă. Nu te uită nici pe tine, că nimănui nu-i e dat să se rostuiască de unul singur, răstălmăcind legea. *Dispar lateral stânga.*

Scena 5

Tânărul (Sihastrul), Măriuca

Dinspre scena lipsită momentan de protagoniști se aud, din ce în ce mai puternic, zgomotele păsărilor de baltă. Un crescendo statomic până la a sugera o proveniență stihică, nefirească, neliniștitoare. Țipete ascuțite. În surdină încep a se desluși nelămurit bătăile de toacă, apoi din ce în ce mai accentuat, pe măsură ce în contra-timp Țipetele păsărilor se estompează. Când toaca atinge punctul culminant, asurzitor, pe bătaia finală se distinge clar zgomotul apei la mal, o scurtă bufnitură, târșăituri bărcii trase pe uscat. După câțiva pași, într-o liniște deplină, apare pe scenă un sihastru. Portul în negru, lung, toaca atârnată de trupul său, barba și mustățile lungi ce-i acoperă fața nu pot sterge realitatea trăsăturilor sale destul de tinere, pe la douăzeci și cinci de ani.

Este același bărbat deja familiar, regizorul secund să-l numim. Nimic însă nu trădează familiaritatea. Își joacă acest rol profesionist.

Fixează atent odaia. Se îndreaptă către Biblia de lângă lavită, o ridică și citește cu nesaț, în gând. Surâde cu condescendență și rosteste firească și hotărât:

Sihastrul: – Păi dacă Sfântul Gheorghe a ucis lighioana înseamnă că nu mai avem a ne teme nici de umbre nici de penumbre. Tot ceea ce ni se pare nefiresc ori de nestăpănit trebuie să-și aibă un rost de la Dumnezeu. (*Clatină din cap, mai citește cu interes, dă o pagină, apoi, încrunțându-se, lasă cartea jos cum a aflat-o, fără însă a reveni asupra paginii*).

Întorcându-se, află vâslele rânduie lângă pereți. Schimbându-se la față, se repede către cea ruptă, o mângâie unde e frântă apoi începe a număra în gând

liniile trase pe cealaltă. Ajungând la unsprezece se oprește, face un calcul în minte și se întoarce căutând ceva cu privirea prin odaie. Observând tăciunii de sub ceaun ridică unul și revenind mai trage hotărât încă o linie. Rămas cu tăciunile în mână, privește celelalte două vâsle și, dumirindu-se, se întoarce dezorientat căutând posesorul lor. Se oprește asupra vaselor așezate pe masă. Tresare și se repede asupra castronului pe care-l mângâie cu luare-aminte.

Sihastrul (*enigmatic*): – Înainte de a fi murit trebuie că pe aci oi fi copilărit. (*Ridică privirea și privește tulpure, chinuit, înspre zări de nepătruns. Direcția privirilor sale este deasupra capetelor celor din public. Continuă rugător*): – Doamne, măcar de mi-aș putea aminti puținul ce-mi trebuie înainte de a mă rătăci cu totul. Cine, cine să fi fost în lotcă alături? Tată, răspunde-mi, cine s-o ridicat împotriva fiarei? Cine era atunci pavăză fiului Tău? (*Privirile stăruitoare înspre ceruri. Pe final de replică în odaie intră cu pași mărunți Măriuca, uimită de bună seamă de ceea ce a auzit.*)

Măriuca (*vocea tremurândă*): – Ioane, tu ești?

Sihastrul (*întorcându-se brusc, scapă castronul din mâini*): – Cine mă cheamă cu numele Ioan? Nu Ioan, numele meu este... (*febril, se caută în sân și dă la iveală o Biblie ruptă, foarte rău alterată, semne vizibile de contact cu apa. Caută dezordonat printre pagini, murmurând incoerent*): – Zice aici de mare și de corabie și oamenii, tovarășii lui l-au aruncat în valuri și o venit chitul și numele lui... (*se oprește gândit*). Da pe mine nu m-a aruncat. Era în lotcă cineva... Si o ridicat lopata cătră fiară și nu mai știu... (*O privește pe Măriuca întâi absent apoi cu interes către sânii ei. Întinde curios mâna. Măriuca se dă temătoare îndărăt și răstoarnă vâslele. Sihastrul le privește atent și repezindu-se asupra celei frânte*):

Sihastrul: – Uite, asta era lopata!

Măriuca (*traversează odaia frecându-și mâinile*).

Măriuca (*în soaptă*): – Doamne, el trebuie să fie! Avea dreptate Moș Gheorghe. Lighioana l-o prins și când o pleznit-o în moalele capului l-a lepădat și s-a-ntors către lotcă. (*Privindu-l pe cel în genunchi lângă vâslă*): – Să fie oare posibil? Doisprezece ani! Eram așa de mică pe-atunci... Totul se-ntrețese din auzite și nu știu pe care să-l cred...

Sihastrul (*întorcându-și capul o privește pe Măriuca, apoi castronul de pe jos. Cu vâsla în mână ridică și castronul și i-l întinde fetei*): – Ține, blidul ăsta-i al tău de azi. (*Măriuca tresare*). Mi-o zăși tătucă: lasă-l fetei, tu ești băiat mare. Mergem azi fiecare cu lotca lui, cu plasele lui, ne întorcem deseară fiecare cu prada lui. Și mâne ți-oi face alt blid, bărbătesc. Si ăsta-i al tău. (*Măriuca îl ia neîncrezătoare*).

Sihastrul: – Și-acum mă duc, că mă cheamă tata. (*Dă să plece*).

Măriuca (*câțiva pași după el*): – Un' te duci... (*după o pauză nesigură*), Ioane? Tătucă tre' să vie iaca-acușica, cu mămuca. Stai să-i asteptăm împreună. (*Pe final intonația îi e afectuoasă, convingătoare*).

Sihastrul (*se întoarce și o privește nesigur*): – Mămuca? Nu știu, nu-mi amintesc... Da trebuie să bat toaca. (*Agățându-se de toacă în sfârșit sigur de ceva*): –

Da, da, trebuie toaca. Să se-audă peste firea adâncurilor ca să... (*privind vâsla ruptă – încă în mâna sa*)... ca să nu mai vie fiara. Da, da; să se-audă toaca să știe fiara că nu e pustiu peste nețârmurirea dimprejur. Locul ei nu e aici, să ne tulbure traiul și rostul. Slujba mea e să fiu ochi deschis și ureche trează împrejur. Mă duc să veghez la bună rânduială. (*Leapădă vâsla ruptă – și fuge afară*).

Măriuca schițează gestul de a-l urmări apoi se oprește neputincioasă. Zgomotul toacei se stinge, în depărtare.

Măriuca (cu ochii în lacrimi): – Oh, Ioane... Sărmani cei săraci cu duhul. (*Își șterge lacrimile cu mâna.*) Ce să-i spun eu mămuca?

Aude apoi zgomotul apei la mal, râsetele lui Moș Gheorghe și ale Anei. Hotărându-se brusc se repede și aranjează vâslele la perete, fără să observe linia trasată în plus. Apoi fuge la masă și așează castronul la loc.

Scena 6

Moș Gheorghe, Ana, Măriuca

În acest moment în scenă intră cei doi bătrâni veseli nevoie mare, Moș Gheorghe purtând în brate busuioacă; e ras proaspăt; cu haine curate; Ana e îmbujorată și poartă un buchet de flori sălbatice.

Moș Gheorghe (mirosind cu nesăț busuioaca): – Păi bine draga moșului, să lași matale frumusețe de busuioacă de izbeliște? Dacă o fura cu dânsul vântul și-o-mprăștia în lume, eu cu ce mă alegem decât cu paguba, ia zi matale?

Măriuca (cu spatele către el și fata către public încearcă să-si alunge emotia recent trăită. Face câțiva pași înspre lavită gândind. Nesigură): – Am... am... Moș Gheorghe, io am... a venit... da, asta e, a venit chitul și m-a spăriat și am fugit din lotcă și am uitat de busuioacă. (*Confuză, cu însuflețire către Moș Gheorghe*): – Așa a fost!

Moment de stupoare din partea bătrânilor. Moș Gheorghe o privește fix pe Măriuca, fără să articuleze nimic. Ana se uită neîncrezătoare ba la Măriuca, ba la Moș Gheorghe, neștiind pe care să-l creadă.

Ana (către Măriuca): – Mamă, nu te prosti și tu și nu te lua după închipuirile lui, că-i bătrân și nu știe nici el pe care dintre lumi își mai află rostul... (*Întorcându-se către Moș Gheorghe*): – Și tu, omule, pare-mi-se că zisăși anumite vorbe despre lighioană mai deunăzi... Ori poate și s-o fi părut a fi aievea când te socotii cu fiara adâncurilor... Of, of, măi Gheorghe că duci o luptă cu amintiri și închipuiri de-ale tale, și între timp amăgești și rătăcești și sufletele celor rămași în viață.

Terminându-și tirada, femeia se îndreaptă cu florile către masă, unde le aranjează în ulcica folosită anterior de Moș Gheorghe pentru degustat vinul. Între timp:

Măriuca (neîncrezătoare către Moș Gheorghe): – Moș Gheorghe, ce vrea să spună mămuca despre fiară... Ori te-ai întâlnit în sfârșit cu ea? Ori ai răpus fiara, Moș Gheorghe?

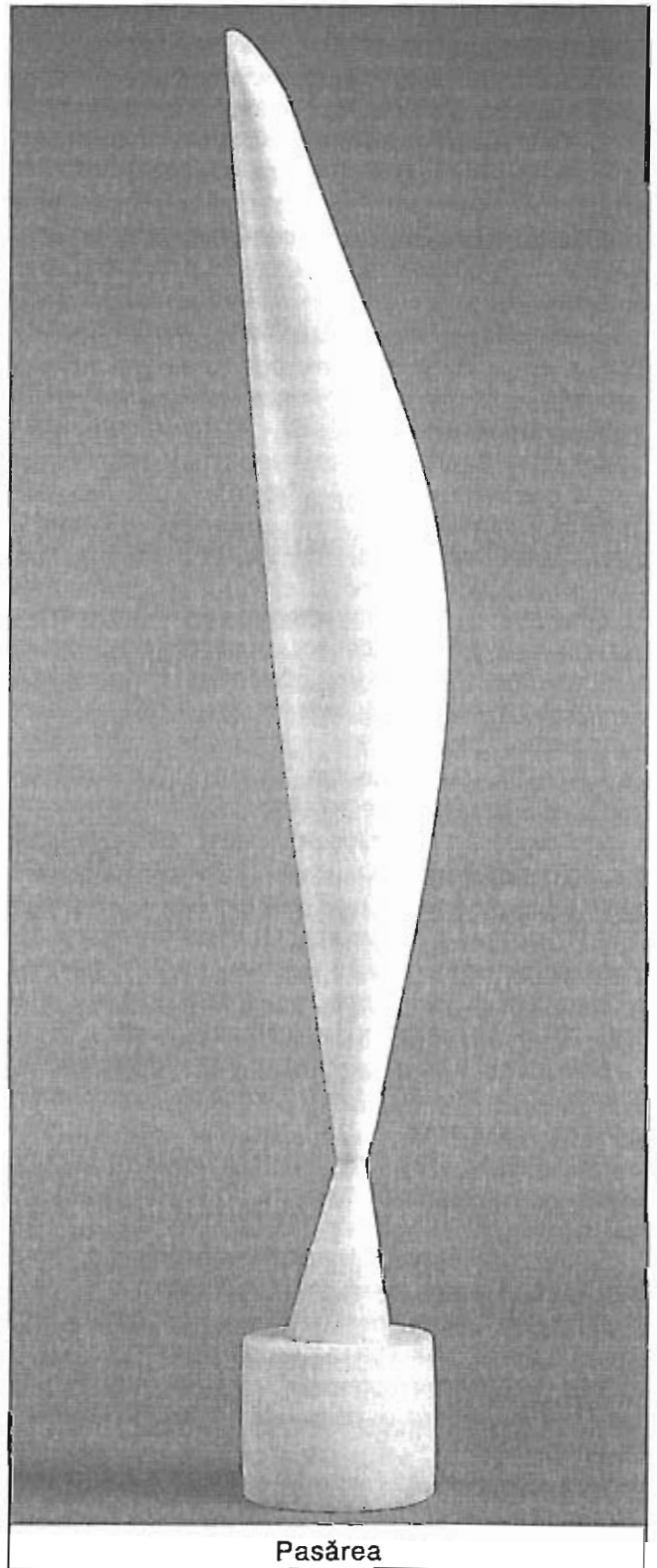
Moș Gheorghe (revenindu-și, zâmbeste cu bunătațe): – Păi dacă aș fi liniștit-o olecută, atunci ce fu de te-o speriat tocmai acu, fata moșului, ha?

Măriuca (rușinându-se): – Lasă, Moș Gheorghe, știi matale că nu fu chitul de mă sperie... Da să nu mă-ntrebi, că nu pot a-ți zăce cine o fost.

Moș Gheorghe: – Nu te întreb, draga moșului. O fi fost Zburătorul ori mai știi ce vedenie?

Măriuca se schimbă la față. Ana, dând din cap dojenitor către ea, se îndreaptă spre ieșire.

Ana: – Mă duc să pui niște apă florilor aiestea, măi Gheorghe, să-ți însenineze traiul. Să văz, m-o spărie și pe mine ce-o spărie pe fata asta? (*Iese lateral*).



Pasărea

Scena 7

Măriuca, Moș Gheorghe, apoi Ana

Moș Gheorghe se îndreaptă către lavița cu busuioacă să o aranjeze. Măriuca după el să-l ajute.

Măriuca: – Bădie, te-oi supăra de te-oi întreba ?

Moș Gheorghe (*asezându-se pe laviță, plimbă gândit un fir de busuioacă printre degete*): – Nu se poate să mă supăr, Măriuca. Știm amândoi că trebuie să mă întreb. Așa stă scris. Numai că nu pot ști de m-oi afla vrednic a te lămuri. (*Privind-o cu capul ridicat pare un credincios aflat la picioarele zânei sale, Măriuca, îmbrăcată doar în cămașa albă, lungă, cu cele două codițe împletite*).

Măriuca (*punându-i mâna stângă în păr, într-un gest de intimitate ce aduce și cu al stăpânului către scutier*): – Moș Gheorghe, l-ai întâlnit?

Bătrânul o privește grav și tace. Nu-i poate răspunde. Amândoi au incremenit. După scurtă vreme de repaus solemn, se aude o cucuvea în fundal.

Măriuca: – Da toaca, ai mai deslușit-o peste baltă ?

Bătrânul, nici o reacție. Cucuveaua se deslușește de două ori ceva mai aproape.

Măriuca: – Moș Gheorghe, da chitul? (*Bătrânului i se preling două lacrimi peste obraji, în tăcere*). Ce să caute chitul pe acilea, Moș Gheorghe ? Nu e cam pe alătura de calea sa ? Să se fi abătut fiara din drum chiar pentru dumneata ?

Moș Gheorghe pleacă fruntea neputincios. Cucuveaua se distinge mai aproape, amenințător. Dinspre afară se aude glasul Anei certând și alungând pasărea. Femeia intră în scenă purtând vasul cu flori, agitată.

Ana: – Măi, oameni buni, surzi sunteți ori ce Dumnezeu, de nu tresăriți când vă cântă moartea la pragul tindei? Ori te pomeni că vă e pe placul sufletului a vă alina cântul mohorât al cucuveiei, că altcineva n-ar sta să-i asculte prevestirea decât doi rătăciți ca voi.

Cei doi se privesc uimii, contrariați. Ana așează vasul cu florile pe masă și întorcându-se către ei:

Ana: – Hai, hai Ucă, hai acasă că se scunde soarele după niște nouri negri la față de amărăciune și se face întuneric de nu ne-om mai afla cărarea peste ape.

Măriuca: – Lasă, mămucă, nu-ți fie matale teamă că, de câte ori am răzbit pe calea aiasta, ne-ar purta lotca și singură de-acum înapoi acasă, numai s-o slobozi din prionul ei și te și afli ajuns unde doar cu gândul îi gândi.

Moș Gheorghe (*ridicându-se să le conducă*): – Apăi, vezi tu, draga moșului, că nu vine întotdeauna după cum crezi. Că și gândul omului mai rătăcește pe unde poate nu-i e scris să se preumbe. Iară și calea pe care rătăcești poate fi înșelătoare, căci dedesubtul e adânc și nevăzut și bântuit de multe pe care nu le știi și nu le poți închipui. Si iacă așa pornești cu gând bun pe un drum și numai ce te afli ajuns alătura de calea ta, fără a-ți putea aminti cum, când și pe unde...

Bătrânul și fata schimbă priviri cu înțeles. Ana iese dând din cap a dojană.

Măriuca: – Rămâi cu bine, Moș Gheorghe.

Moș Gheorghe: – Să ajungeți cu bine, Măriucă.

Bătrânul o sărută pe frunte. De afară se aude glasul Anei chemând-o.

Măriuca: – Vin, vin acuma, mămucă ! (*Dispare lateral*).

Bătrânul rămâne privind către lotca ce se aude lopătând și îndepărtându-se. Zâmbește și face semn cu mâna.

Moș Gheorghe (*murmură doar pentru el*): – Mergeți cu Dumnezeu...

Scena 8

Moș Gheorghe

Se întoarce, privește prin odaie și, oftând, se îndreaptă către laviță. Se așează gânditor, scoate din sân luleaua, dă să pufăie și-și dă seama că e stinsă. Schițează gestul de a spune ceva către cineva, se oprește dându-și seama că nu mai este nimeni. Privește tăciunii stinși de sub ceain, apoi luleaua și clatină din cap nemulțumit. O așează jos, lângă laviță și se întinde mirosind cu nesaț parfumul busuioacii. De afară răzbate, estompat, sunetul vântului și al foșnetului păpuriișului. Lumina scade o idee în intensitate. Bătrânul întinde mâna și ridică de jos Biblia. Dă să citească și, nemulțumit de conținutul paginii, dă o pagină înapoi. Vântul crește în intensitate, se disting glasurile păsărilor, întocmai ca în timpul somnului său din debutul piesei, glasul cucuveiei din nou. După o scurtă lectură bătrânul tresare și se ridică, așezându-se pe marginea laviței cu Biblia în mâini. Dă pagina înainte și înapoi contrariat și în cele din urmă, speriat, privește în jur. Se ridică surescitat și se plimbă prin odaie cu mâinile tremurând. În cele din urmă se oprește în fața vâslelor și le privește absent. Deodată tresare și le numără în tăcere, cu un deget tremurând. În tot acest timp de afară tunete asurzitoare. Momente de tensiune psihologică.

Ajungând la unsprezece se oprește sub ultima linie împietrit. Acum zgomotul unui tunet, puternic, și imediat ropotul ploii. Hainele de pe bătrân flutură din direcția presupusei intrări. Bătrânul, cu gesturi îngreunate, întinde mâna, apucă vâslele sale (pe care le aranjase la începutul piesei) și dă să iasă. Se oprește, se întoarce și se îndreaptă către masă. Privește florile fix, dar fără reacție, apoi întinde mâna și, cu greu, smulge cuțitul din tăblia mesei. Privește drept către Biblia de pe laviță apoi, resemnat, o ia cu mâna în care poartă și cuțitul. Privește cele două obiecte speriat și introduce Biblia în sân. Dispare lateral din scenă lent, împovărat de o decizie supremă. Preț de ceva vreme zgomotul furtunii continuă, apoi se stinge în depărtare.

Momente de liniște completă pe scenă.

Scena 9

Sihastrul, apoi Ana și Măriuca

După un interval de timp (la decizia regizorului pentru a marca momentul psihologic) începe să răzbată rar din depărtate sunetul de toacă. În paralel cu mărirea intensității acestui sunet, pe scena ce se cufundase în semiîntuneric odată cu plecarea bătrânului, se intensifică și lumina până la o intensitate stridentă, nefirească (de preferință o lumină albă, de neon). Odată cu bătaia finală,

asurzitoare, a toacei, și luminozitatea a atins un maxim astfel încât efectul asupra publicului să fie apăsător.

Se aud familiarele sunete ale bărcii trase la mal. Pași rari și pe scenă apare sihastrul, purtându-și toaca în jurul gâtului. Aruncă o privire tehnică asupra scenei și dând din cap rar, ca un cunoscător, se îndreaptă către public, adresându-i-se familiar.

Sihastrul: – Bine v-am regăsit, oameni buni. Se obișnuiește ca orice poveste să aibă și un sfârșit. Sfârșitul nu trebuie să fie însă și explicit. Autorul acestei povesti a fost tentat să sfârșească povestea în momentul în care Moș Gheorghe a plecat la rândul său de pe scenă. Regizorul prim l-a acuzat de lașitate, autosuficientă, desconsiderare arătată spectatorilor, mă rog, a ieșit un scandal binecunoscut între intelectuali. Până la urmă soluția s-a dovedit un compromis: în urma unui concurs literar lansat în presa locală, sfârșitul acestei povesti a fost desemnat prin tragere la sorți dintre alte două manuscrise care ne-au parvenit. Mă veti întreba, poate, de ce s-a tras la sorți. Deși varianta oficială încă nu a fost stabilită, se spune că cele două manuscrise aparțineau protagoniștilor acestei controverse, astfel încât nu au putut fi împăcați decât prin intermediul hazardului. Eu am fost cel care a pus mâna pe biletul care vă prezintă această versiune a epilogului, deci vă puteți îndrepta eventualele opinii negative asupra persoanei mele, întrucât autorul scenei care urmează nu este pe deplin cunoscut. Ca regizor secund am unele bănuieli în această privință. S-a făcut destul de târziu și fiindu-vă, poate, și dumneavoastră foame, iată care ar fi pe scurt cele ce s-au întâmplat după plecarea celor trei personaje de pe scenă.

Schitează gestul de a se retrage dar, aducându-și aminte, se reîntoarce scurt.

Sihastrul: – Ah, da, cel de-al patrulea personaj, interpretat chiar de mine (pentru a nu mai plăti încă un salariu unui alt actor), așa deci, acest personaj, să-i spunem (privindu-și costumația) Sihastrul, se va reîntoarce chiar la final. Pe curând, oameni buni.

Se retrage lateral. După două secunde revine grăbit purtând două scaune pe care le așează chiar în fata scenei, foarte aproape de public.

Sihastrul (*scuzându-se*): – Tot timpul se uită câte ceva. Ne scuzati. Pe aceste scaune veți avea impresia că se vor înfățișa Ana și Măriuca. Însă, din păcate, oameni buni, ele nu mai sunt aceleași care au plecat adineaori către casă. (*Își apleacă fruntea resemnat*). În fine, vă veți da seama dumneavoastră. (*Cu un gest către cineva din afara scenei*). Pofțiți, pofțiți pe aici. (*Se retrage*).

Pe scenă intră Ana și Măriuca. Se mișcă rigid, fețele nu exprimă nici o emoție, nici o trăire interioară. Culoarea pielii faciale și a mâinilor este nefiresc de albă, în ton cu lumina de pe scenă. Se așează mecanic pe cele două scaune, fără a acorda nici o atenție camerei, fără a privi înspre ceva anume. Odată așezate, lumina de pe scenă dispăre concomitent cu fixarea a două spoturi independente de lumină albă exact asupra lor. Sunt singurele lumini din sala de spectacol, iar efectul trebuie să fie straniu, nefiresc. Cele două personaje privesc fix și gol drept înaintea fără a spune absolut nimic. După câteva momente din interiorul scenei mâinile sihastrului apar pe

umerii celor două femei. Între ele pășește chiar călugărul cu o expresie gravă.

Sihastrul (*cu fruntea plecată*): – Vedeti dumneavoastră, Ana și Măriuca nu au mai ajuns niciodată acasă... (*Glasul i se stinge. Nu mai este nimic de spus. Cu mâna le închide pleoapele și, împreunându-și mâinile, începe să rostească umil*):

Tatăl Nostru carele ești în ceruri
Sfintească-se numele Tău,
Vie-mpărăția Ta
Facă-se voia Ta

Precum în cer, așa și pe pământ.
Pâinea noastră cea de toată zilele
Dă-ne-o nouă astăzi

Și ne iartă nouă greșalile noastre
Precum și noi iertăm greșiților noștri
Și nu ne duce pe noi în ispită
Și ne izbăvește de cel rău

Că a Ta este împărăția, și puterea și slava
A Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh,
Acum și pururea și-n vecii vecilor, Amin.

(Liniste apăsătoare pe scenă)

Sihastrul: – Mergeti și vă aflați pacea sufletului. Puțina țărână a acestei împărății să vă fie ușoară.

Ana și Măriuca se ridică mecanic și, cu ochii închisi, cu pași rari, rigizi, dispar în semiîntineric.

Sihastrul: – Moș Gheorghe nu a putut fi aflat. Pe apă mai pluteau doar lotcile sfărâmate, fără lopoți, decât... Un ultim moment, oameni buni.

la scaunele și dispăre lateral.

Scena 10 Sihastrul

Scena e imediat luminată slab, însă cu lumină normală. Apare sihastrul, obosit, purtând vâslele sale pe umăr, iar în cealaltă mână o vâslă ruptă la jumătate. Zâmbind amar o așează lângă cealaltă vâslă ruptă. Pe cea însemnată o privește lung și o întoarce cu cealaltă față, curată, către public. Se îndreaptă către laviță, își așează alături vâslele, scoate Biblia sa din sân și, căutând o pagină anume, o așează cu copertile în sus pe podea, lângă laviță. Oftând, se lungeste pe laviță și adoarme. La scurtă vreme se aude cucuveaua.

Sihastrul tresare prin somn. În fundal se distinge zgomotul unei toace. Sihastrul sare speriat și ciulește urechea. Își pleacă fruntea și se lungeste la loc. Se aude iar toaca, tot în fundal. Sihastrul sare iar și ascultă sunetul încordat. Privește speriat în jur, observă toporul din dreapta – față. Se repede la el. Luându-și și vâslele, murmură surescitat.

Sihastrul: – Vin acum, tătucă, vin acum să te-ajut!
Se repede către ieșire purtând vâslele și toporul.

Se distinge zgomotul bărcii îndepărtându-se repede de mal. Toaca mai răsună o vreme în depărtare și apoi se stinge. Cucuveaua mai buhăie o dată sinistru și se îndepărtează cu fâlfâit de aripi.

Lumina se stinge brusc pe scenă.

Cortina